Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250, (212) 227-5251

РІК LXXXIV. Ч. 66. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 23-го БЕРЕЗНЯ 1977 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 23, 1977 No. 66. LXXXIV.

Д-р В. Душник свідчив перед „Публічним Трибуналом" в Ню Йорку про знищення церков в Україні

Ню Йорк, Н. Й. (УККА) — Д-р Володимир Душник, редактор „Українського Квартальника" та член Екзекутиви УККА, був одним з сімох свідків, які свідчили в середу, 16-го березня ц. р., перед „Публічним Трибуналом" про переслідування релігії та поламання Гельсінкських ухвал совєтським урядом. Переслухання, що відбувалося протягом цілого дня в Центрі Карнеґі для Міжнародного Миру, влаштував Крайовий Міжрелігійний Комітет для совєтських жидів на домагання Американської Конгресової Комісії, зложеної з сенаторів і конгресменів, для перегляду примінення Гельсінкської угоди. Всі свідчення „Публічного Трибуналу" будуть передані Конгресовій Комісії під проводом конгресмена Д. Фасцела 28-го квітня 1977 р. у Вашінгтоні, яка з черги передасть їх американській делегації, що візьме участь у міжнародній конференції в червні ц. р. в Београді в Югославії.

Д-р Володимир Душник

До президії трибуналу входили визначні міжнародні юристи, релігійні провідники, академічні авторитети та діячі в ділянці людських прав, а саме: д-р Ріта Гавзер, б. американський представник до ОН; д-р Дейвід Р. Гунтер, директор Ради для Релігійних і Міжнародних Справ; Баярд Ростін, екзекутивний директор Інституту А. Ф. Рандольфа; рабін Марк Г. Таненбавм, крайовий директор для міжрелігійних справ Американського Жидівського Комітету; сестра Анн Ґілен, екзекутивний директор Крайового Міжрелігійного Комітету для совєтських жидів.

Свідки та зізнання

Між свідками, що склали свої зізнання перед трибуналом, були: проф. Томас Е. Бирд, професор слов'янських мов в Квінс коледжі; д-р Володимир Душник, проф. Вілліям Флетчер, директор совєтських студій в Канзас університеті; проф. Говард Ґрінберґер, Правнича Школа, Ню Йоркський університет; пастор Благослав Грубий, секретар, До-

(Закінчення на стор. 4-ій)

Прем'єр Японії закликає ЗСА задержати свою військову силу на Тихому океані

Вашінгтон. — У понеділок, 21-го березня, президент Джіммі Картер відбув першу із кількох запланованих нарад із прем'єр-міністром Японії, Такеом Фукудою, під час якої японський прем'єр закликав Президента не послаблювати військової приявности ЗСА в західній частині Тихого океану та обороняв торговельну політику Японії, твердячи, що експорти його країни до ЗСА, зокрема таких речей, як телевізійні апарати, не такі великі, як це твердить Вашінгтон.

Після офіційної привітальної церемонії, яка відбулася в городі Білого Дому, президент Картер і прем'єр Фукуда, який має бути у Вашінгтоні кілька днів, нараджувалися в Овальнім Бюрі Білого Дому. У нараді брав участь д-р Збіґнєв Бжезінські, головний дорадник Президента для справ безпеки країни, але не було на ній державного секретаря Сайруса Венса. Деякі коментатори почали запитувати, чи Бжезінські не матиме більшого впливу на закордонну політику ЗСА, ніж Венс, подібно як це було, коли за президента Ричарда Ніксона другорядну ролю в закордонній політиці відігравав державний секретар Вілліям Роджерс, а головну тодішній дорадник Білого Дому Генрі Кіссінджер, який згодом зайняв обидва пости.

Під час наради прем'єр Фукуда, говорячи в імені Японії та інших азійських союзників Америки, закликав президента Картера не зменшувати числа американських вояків у Південній Кореї до „небезпечного рівня", а президент Джіммі Картер ще раз запевнив, що відтягнення американських піхотинних частин з тієї країни відбудеться тільки після „Ґрунтовних переговорів із Сеулем і Токіом". Президент закликав Японію брати більш активну участь в міжнародній політиці, щоб в такий спосіб „скріпити своє становище у світі".

Відносно японських експортерів до ЗСА, прем'єр Фукуда, заявив, що хоча балянс торгівлі під сучасну пору виходить на користь Японії, то не аж до такої міри, як це твердять американські урядові чинники.

Вечором того дня в Білому Домі відбулося прийняття на честь японського прем'єра, під час якого Президент заявив, що ЗСА далі хочуть, щоб Японія стала постійним членом Ради Безпеки Об'єднаних Націй, бо вона є світовою потугою і „заслуговує на цю почесть". Як відомо, в Раді Безпеки тепер є тільки п'ять постійних членів: ЗСА, СССР, Британія, Франція і комуністичний Китай.

БРЕЖНЄВ КРИТИКУЄ СТАНОВИЩЕ ЗСА ВІДНОСНО ЛЮДСЬКИХ ПРАВ, ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД НАСЛІДКАМИ

Москва. — Генеральний секретар ЦК КПСС Леонід Брежнєв, виступаючи в понеділок, 21-го березня ц. р. з промовою на 16-му з'їзді совєтських профспілок, обвинувачував З'єднані Стейти Америки, що вони, обороняючи людські права в світі, вмішуються у внутрішні справи Совєтського Союзу і тому він не уявляє собі, щоб американсько-совєтська співпраця розвивалася на такій базі. Совєтський верховода обвинувачував також Адміністрацію Картера, що вона не зробила достатніх зусиль для переборення застою в американсько-совєтських відносинах, що створився в часі передвиборчої президентської кампанії в ЗСА. Він при тому повторив совєтські вимоги щодо підписання договору про скорочення стратегічної зброї, пригадав обмеження совєтсько-американської торгівлі, зменшення військових частин в Европі і знайдення формули для підписання мирового договору на Близькому Сході.

Промова Брежнєва, яку він виголосив тиждень перед приїздом до Москви американської делегації на чолі з державним секретарем Сайрусом Венсом, викликала різні контроверсійні міркування на Заході. Сам Венс однак надіється, що критика Брежнєвом американської політики на відтинку людських прав не пошкодить переговорам про скорочення стратегічної зброї. Гострий тон промови Брежнєва вказує однак, що Сайрус Венс і його делегація матимуть тяжке завдання привернути назад атмосферу довір'я, в якій можна було б вести конструктивні розмови — кажуть коментатори. Деякі совєтські речники приватно висловили думку, що приїзд Венса і делегації ЗСА облегшить існуючу напружену ситуацію, яка розпочалась з хвилиною коли Державний департамент і президент Картер особисто виступили в обороні людських прав в Совєтському Союзі та інших країнах. Брежнєв виразно відмітив, що СССР не буде вдоволений, аж поки критика Москви у цій ділянці не притихне. В тому самому часі Брежнєв обороняв тактику совєтського уряду, яку він стосує у відношенні до дисидентів, кажучи, що Захід використовує їх для підривних цілей. „В нашій країні, — заявив Брежнєв, — не заборонено мати іншу думку і думати інакше, ніж думає велика більшість, і ми навіть подивляємо товаришів, які виходять з новими конструктивними ідеями та позитивною критикою, метою якої є поправа ситуації. Інша річ коли кілька осіб, які відірвались від суспільства, активно виступають проти соціялістичної системи, займаються антисовєтською активністю, порушують закони країни і, не маючи піддержки внутрі країни, звертаються за допомогою до закордонних імперіялістів і субверсивних центрів" — мовив них центрів" — мовив Брежнєв.

Політичні аналітики вважають, що виступ Брежнєва треба вважати, як останню спробу Москви зломити становище ЗСА у відношенні до людських прав.

РУДЕНКА І ТИХОГО ПЕРЕВЕЗЛИ ДО ДОНЕЦЬКА, ГОТУЮТЬ СУД

Гельсінки (УІС „Смолоскип"). — З України дісталася сюди вістка, що Миколу Руденка, голову Київської Української Гельсінкської Групи, перевезли до Донецька, де над ним і над Олексою Тихим, членом цієї Групи, готується суд.

Микола Руденко

Згідно з одержаною вісткою, органи КҐБ тортурами і безконечними допитами хочуть довести заарештованих до визнання вини не політичного, але кримінального характеру. О. Тихому дальше закидають зберігання заржавленого кріса ще з часів війни, а М. Руденкові посідання чужої валюти в сумі 36 дол., які кгб-істи підкинули в домі письменника в Конча Заспі біля Києва, а згодом „знайшли" під час обшуку.

Вивезення М. Руденка до Донецька і підготовку суду далеко від Києва вважають в столиці України за чергову спробу ізоляції України від західнього світу, недопущення на суд однодумців-приятелів заарештованих та поворот до судових розправ сталінських часів.

Українці в Америці посилюють свої акції в обороні Руденка і Тихого

Вашінгтон (УІС „Смолоскип"). — До Вашінгтонського Гельсінкського комітету наспівають інформації про посилені акції в обороні Миколи Руденка і Олекси Тихого по цілій Америці. З різних міст цієї країни українці і неукраїнці висилають телеграми і листи до державного секретаря Сайруса Венса, який в п'ятницю, 25-го березня, від'їжджає на переговори до Москви. Телеграми йдуть також до президента Картера з проханням, щоб він став в обороні М. Руденка, життя якого знаходиться в смертельній загрозі. В різних стейтах оборонці людських і національних прав в Україні звертаються до своїх сенаторів і конгресменів з проханням, щоб вони піднесли свої голоси в обороні членів Київської Української Гельсінкської групи.

Підготова суду над М. Руденком і О. Тихим вимагає негайної акції в їхній обороні цілої української спільноти у вільному світі.

Асоціяція Українських Студій відбула загальні збори

Шампейн, Ил. (М. Д.) — Чартерові члени Асоціяції Українських Студій, що з'їхались до Шампейн з Торонта, Філядельфії, Чікаґа і Блумінгтону, відбули чергові Загальні Збори, які започаткували новий етап праці цього товариства. Збори відбулись 5 лютого у приміщеннях Іллінойського університету під проводом д-ра Юрія Фединського, уступаючого голови Асаціяції. Під час нарад присвячено найбільше уваги справі широкого розповсюдження Біографічного Довідника Українців у Північній Америці, який Асоціяція видала як свою першу працю, що тривала близько трьох років. Рівнож детально обговорено дальшу діяльність Асоціяції, зокрема в ділянці української біографії, головно біографії визначних українських постатей в діяспорі. Крім цього, Збори прийняли нові внески та поправки до статуту, перевірили і затвердили касове книговодство, виготовлене публічним зареєстрованим у стейті Іллиной книговодом, та затвердили нових членів Асоціяції, що їх прийнято в часі між загальними зборами.

Нову Управу на 1977 рік вибрано в такому складі: мгр Микола Липовецький (Торонто) — голова; д-р Юрій Фединський (Блумінгтон) — перший заступник голови; мгр Андрій Григорович (Торонто) — другий заступник голови; д-р Дмитро Штогрин (Шампейн) — секретар-скарбник; д-р Петро Стерчо (Філядельфія) і д-р Роман Верес (Чікаґо) — члени Управи. Під час нарад учасники Загальних Зборів вислали спеціяльне привітання своєму меценатові, п. Каленику Лисюкові, з нагоди його 90-ліття.

Заір закликає ЗСА збільшити свою допомогу

Кіншаса, Заір. — У понеділок, 21-го березня, заірський уряд звернувся до Вашінгтону із закликом збільшити свою дотеперішню допомогу, яка має на меті допомогти заірським військовим частинам відбити інвазію катанґських повстанців, які напали на південну частину тієї африканської країни з території сусідньої Анголі, де при владі є марксистський уряд, встановлений за допомогою Куби і Совєтського Союзу. ЗСА вже раніше вислали Заірові різні припаси вартости 2-ох мільйонів долярів, але між цими припасами не було зброї і амуніції. Кошти припасів були покриті з фондів, які вже раніше були призначені Заірові як закордонна допомога.

Білий Дім і Державний департамент покищо відмовилися оприлюднити текст звернення Заіру про додаткову допомогу, але урядові джерела інформують, що Америка не посилатиме зброї і не плянує посилати до Заіру своїх військових частин. Натомість Бельгія і Франція протягом останніх кількох днів вислали до тієї африканської держави велику кількість амуніції та зброї.

Заірський уряд у понеділок поінформував, що катанґські напасники „потерпіли значну поразку" з рук заірських збройних сил і почали відступати з території, де находяться преважливі копальні міді. Це повідомлення підтвердили деякі закордонні дипломати в Заірі, але інші твердять, що ще нема „незаперечних доказів" на те.

Того самого дня кубинський прем'єр Фідель Кастро, який тепер відбуває поїздку по країнах Африки, заявив у Танзанії, що твердження заірського уряду, що катанґських повстанців ведуть кубинські вояки, які вже довший час перебувають на території Анголі, „це тотальна вигадка". Він сказав під час пресової конференції, що кубинські вояки не тільки не командують катанґськими партизанами, але також не вишколюють їх і не озброювали їх. Як відомо, пресові агенства інформують, що катанґців ведуть „білі старшини" і що повстанці мають совєтську зброю. Кастро твердив, що Заір фальшиво інформує про участь кубинців в інвазії, щоб здобути допомогу від „американських імперіялістів і европейських неоколоніялістів.

Західні коментатори підкреслюють факт, що не тільки Кастро відбуває поїздку по країнах Африки, але також Ніколай Подгорний, голова Президії Верховної Ради Совєтського Союзу, якого за кордоном називають совєтським „президентом", має відвідати Танзанію, Замбію і Мозамбік. Ці аналітики вказують на можливість, що відвідини Кастра і Подгорного можуть означати, що СССР і Куба плянують „спільну акцію", подібну до тієї, яку вели в Анголі, де встановили владу марксистської фракції.

СЕМІНАР СУА

Ню Йорк. — Окружна Управа Відділів СУА влаштовує в неділю, 27-го березня ц.р., о год. 2-ій по полудні в Домівці СУА при 108 2-га евеню семінар під моттом: „Як зберегти здоров'я, молодість і красу". Про харчування, руханку і косметику говоритимуть: Анна Марусевич, Олена С. Процюк і Таня Тершаковець.

„Многая Літа!" для Президента Картера від УНС

Джерзі Сити. Негайно після пам'ятного виступу президента Джіммі Картера в Об'єднаних Націях минулого четверга, 17-го березня, в обороні людських прав у світі, головний предсідник УНС Йосип Лисогір вислав Президентові телеграму, в якій сказано:

„В імені понад 87,000 нашого членства ми оплескуємо рішуче становище, яке Ви зайняли у Вашому виступі в Об'єднаних Націях відносно людських прав у світі. Ваша стисла мова віддзеркалює гуманітарність думки, що ставить в належну перспективу та в недвозначний спосіб цілу справу людських прав. Всі американці та люди доброї волі в світі були скріплені в їхній вірі в чесність і справедливість. Нехай Вас Бог благословить, Пане Президенте, та нехай збереже Вас в доброму здоров'ї і надхненні на многі роки. Многая Літа! Йосип Лисогір, головний предсідник Українського Народного Союзу".

Василеві Авраменкові сповнилося 82 роки життя

У вівторок, 22-го березня 1977 р., сповнилося 82 роки життя мистцеві і найбільшому подвижникові українського народного танцю, його неперевершеному популяризаторові на американському континенті, зокрема в Америці і Канаді, Василеві Авраменкові. Народжений 22-го березня 1895-го року в Стеблеві на Київщині, був актором театру М. Садовського, опісля активним учасником визвольних змагань, а в 1925-му році приїхав до Канади і від того часу вже понад 50 років свого життя присвятив популяризації українського народного танку, виховавши кілька поколінь його ентузіястів і звеличників та виконавців. Українці в Канаді і ЗСА заплянували відзначити цей ювілей свого неперевершеного балетмайстра рядом ювілейних імпрез, зокрема в Торонті, де цієї суботи, 26-го березня, заходами Торонтонського Відділу Українців Канади в залі УКЦеркви св. Покрови відбудеться Бенкет з мистецькою програмою. Крім того, від неділі, 27-го березня, до неділі, 3-го квітня, в Українському Народному Домі в Торонті будуть висвітлені майже всі фільми продукції Авраменка.

Маестро Василь Авраменко під час відвідин у „Свободі" в день його 82-ліття

Точно в день своїх 82-их уродин, у вівторок, 22-го березня 1977 р., маестро Василь Авраменко відвідав приміщення УНСоюзу і „Свободи", приймаючи від урядовців УНС і редакторів та правників „Свободи" заслужені гратуляції і побажання дальших Многих Літ.

Новоприбулий з України баритон Володимир Котков дебютуватиме цієї неділі в Ню Йорку

Під час відвідин у „Свободі". На фото (зліва): д-р Ігор Соневицький, баритон Володимир Котков і прем'єр Юліян Ревай.

Джерзі Сити, Н. Дж. (В. Т-ець). — „Хочу принести моє мистецтво українцям в Америці, заспівати їм наші народні пісні та клясичні твори, нав'язати контакт із земляками" — заявив минулого тижня недавньо прибулий з України драматичний баритон Володимир Котков, який в товаристві композитора д-ра Ігоря Соневицького, прем'єра Юліяна Ревая, представника Ради для Справ Культури при УККА, та д-ра Василя Вереша, репрезентанта Дирекції Українського Інституту Америки, відвідав Головну Канцелярію УНСоюзу і Видавництво „Свобода", щоб поінформувати про його концерт, який відбудеться в неділю, 27-го березня, в приміщеннях Українського Інституту Америки при 2 Схід 79-та вулиця в Ню Йорку.

Концерт, який буде дебютом баритона Коткова на території ЗСА, почнеться в 7-ій годині вечора, а не в 4-ій, як було раніше пляновано. Вступ на цей концерт — тільки за запрошеннями, але українці Ню Йорку та інших міст ЗСА, як рівнож Канади, матимуть нагоду почути цього співака і на інших концертах. В. Котков плянує турне по містах, де находяться більші скупчення українців.

Недільний концерт проходитиме під спонзорством Т-ва „Українська Опера", до якої в цій справі звернулася Рада для Справ Культури при УККА та Український Інститут Америки.

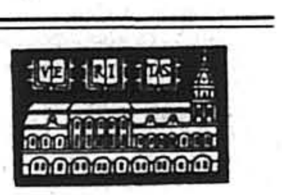
Програма концерту складатиметься з творів Баха, Моцарта, Лисенка, Дж. Каріссімі, Д. Січинського, В. Костенка, К. Данькевича, А. Коса-Анатольського, Ю. Рожавської, К. Скорохода, Т. Безшляха і П. Гайдамаки. В програму входять оперні арії, концертові та українські народні пісні. Фортепіяновий супровід буде в руках Ореста Цибрівської з Ню Гейвену.

Під час минулотижневих відвідин в Головній Канцелярії УНСоюзу та в редакції „Свободи", гості, зокрема д-р І. Соневицький, поінформували про дотеперішню мистецьку діяльність баритона Коткова, та про його пляни на майбутнє.

Володимир Котков, який, за окресленням д-ра Соневицького, має сильний і дуже приємний драматичний оперний баритон, народився в Кременчуку 1923-го року і вже змалку виявив музичні здібності, зокрема до співу. Під час Другої світової війни з батьками був евакуйований до Казахстану, звідкілля повернувся в Україну і оселився в Одесі. Там закінчив школу, відтак музичне училище і став артистом Українсько-му-

(Закінчення на стор. 3-ій)

На фундацію

УКРАЇНСЬКОГО НАУКОВОГО ІНСТИТУТУ ГАРВАРДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ /УНІГУ/ потрібно — 2,000,000.00

Попередньо зібрано	877,404.00	
В сьогоднішньому списку	9,654.00	
Разом зібрано		887,058.00
Ще потрібно:		1,113,042.00

По 1,000.00 — др. Тома і Софія Воробець, Пилип і Олександра Місьонґ (і аплікація дорівнального фонду, працедавець подвоїть пожертву), Роман Слободян, "Самопоміч" — кредитова кооп. в Джерзі Сіті;

По 500.00 — Юліян Архипів, Емануїл і Анна Притула, др. Богдан С. Целевич;

325.00 — Анна Никифоряк;

300.00 — Роман і Наталія Мартинюк;

По 200.00 — Роман Ільницький, др. Іван Лозинський, др. Аркадій Очеретко, Степан і Любомира Рапавий, Петро й Марія Турчин;

130.00 — Степан Телеп;

По 100.00 — Федір Бульбенко, Мирон і Марія Василина (і аплікація дорівнального фонду, працедавець подвоїть пожертву), Ярослав Войнаровський, Я. Г., др. Омелян Дерій, др. Мирон і Ярослава Зарицький, Ярослав Кавалець, Петро і Зоряна Котляр, др. Василь Марчук, Степан Масюк, Галина Ніхолс, Михайло й Ніна Сеньків, Олександер Скоп, В.А. Служала, Впр. о. Микола і Софія Старух (в десятилітню річницю смерти бл. п. Анни М. Старух, однієї з перших збірщиць на ФКУ), Григорій Чорній, 336 Відділ УНСоюзу, УПЦерква св. Михаїла;

І 33 менших пожертв на суму — 699.00 долярів.

ПРИГАДКА

СТУДЕНТАМ, ЯКІ МАЮТЬ НАМІР СТАРАТИСЯ ПРО ПРИДІЛ СТИПЕНДІЙ УНСОЮЗУ.

Пригадуємо, що реченець для внесення прохань про стипендії УНСоюзу кінчається 31-го березня 1977 р. Закликаємо студентів, які ще не надіслали своїх аплікацій до Головної Канцелярії, щоб вчинили це ще перед закінченням цього місяця.

Головна Канцелярія УНСоюзу

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $30.00, на пів року — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Правда перемагає

Виступи Владіміра Буковського, недавнього політичного в'язня совєтських в'язниць і концтаборів, в користь і на оборону поневолених Москвою народів і піддержування ним права на самостійність та відокремлення від імперії, викликали позитивні відгуки не тільки в пресі неросійських народів, але також в багатьох західньоевропейських і американських газетах, які більше як досі почали виявляти зацікавлення національностевими проблемами в СССР та обговорювати їх на своїх сторінках, притягаючи до співпраці і консультації видатних знавців підсовєтської проблематики, дипломатів, політичних аналітиків, наочних свідків і досвідчених кореспондентів, які були акредитованими працівниками своїх видавництв в Москві, і мали нагоду довгими роками спостерігати життя в Совєтському Союзі власними очима.

Досі такі статті помістили: лондонський ,,Таймс'', швайцарський ,,Ноє Цюріхер Цайтунг'', німецький тижневик ,,Ді Вельт'' та багато інших, а також американський журнал ,,Ю.С. Нюз енд Ворлд Ріпорт'', який у числі з 14-го лютого ц.р. помістив довшу студію Джеймса Воллеса, колишнього кореспондента цього журналу в Москві, на тему: ,,В СССР проблеми національних меншостей не меншають''. Воллес в першу чергу стверджує, що напруження між всесоюзним керівництвом, тобто центральним урядом в Москві, і головними національними республіками постійно зростає, а боротьба між росіянами і неросійськими народами ведеться систематично різними формами: перші, тобто росіяни, хочуть за всяку ціну накинути свою волю неросійським народам; другі, більші національні республіки, категорично відкидають такі намагання, бо кожний, навіть найменший нарід, який знаходиться в системі СССР, хоче бути собою і не бажає вливатися в російське море, чи стати ,,совєтським народом'', до чого тепер сильно змагає компартія на чолі з генеральним секретарем ЦК КПСС Леонідом Брежнєвим.

Джеймс Воллес цілком слушно вказує на зумисні шикани і тиск Кремля на республіки, які повинні тільки виконувати рішення центру, звеличувати ,,великий російський народ'' і славити ухвали Політбюра та особисто Леоніда Брежнєва. Американський автор звертає увагу на глибокі протиріччя між практикою і совєтською конституцією, яка нібито забезпечує кожній республіці право на добровільний вихід із складу СССР, але коли група 14-х вірменів домагалася переведення референдуму в цій справі, їх змісця арештували агенти КГБ, а совєтський суд засудив їх на довготермінові реченці тяжких робіт у віддалених районах СССР. Вибухи бомб в Грузії, заворушення в Україні, націоналістичні виступи проти росіян в Литві, Естонії та інших республіках вказують, що національна проблема набирає гострої актуальности.

За словами Воллеса, як також Буковського і багатьох інших політичних спостерігачів, Москва посилила в останньому часі репресії за національну діяльність, загострила виміри кар супроти борців за національні права, головно в Україні, Литві, Естонії, Вірменії і Грузії. Вкінці Воллес стверджує, що Україна ,,достатньо велика й багата, щоб обстояти свою національну незалежність''.

У висновку треба сказати, що виступи Буковського та його приязні замітки на пресових конференціях і публічних виступах в користь поневолених народів спричинились до більшого розголосу боротьби цих народів за свою незалежність. Правда поступово перемагає.

Відреставровують Хотинську фортецю

Київська ,,Радянська Україна'' інформує, що почали відреставровувати Хотинську фортецю, велику кам'яну оборонну споруду середньовічної Европи. Ця споруда стане однією з найбільш привабливих і популярних пам'яток Західньої України. Хотинська фортеця, яка височіє над правим берегом Дністра з другої половини XIII сторіччя, колись відограла важливу ролю в боротьбі проти іноземних наїзників. Її грубі стіни і башти висотою 13-поверхового будинку допомагали захисникам фортеці відбивати наступ ворогів.

Іван Кедрин

ЧИ МОЖЛИВА ЕВОЛЮЦІЯ В СССР?

Історичне значення промови президента Джіммі Картера в Об'єднаних Націях 17 березня 1977 у тому, що оце вперше в новітніх міжнародних відносинах поставлено Женевську конвенцію і Гельсінкську клявзулю про людські права нарівні з торговельними чи військовими договорами, що їх контрагенти мусять дотримувати. Тому та промова поставила руба питання: як надалі будуть поводитися кремлівські верховоди: змінять вони свою внутрішню політику, чи продовжуватимуть практику терору, що не визнає прав людини і громадянина.

З досвіду історії СССР відомо, що Москва завжди поступалася, коли зустрічала в будь-якій справі рішучий спротив. Тому знавці дійсного характеру большевизму та психіки кремлівських володарів гостро критикували Америку за її пасивне становище супроти совєтського здавлення мадярської революції та супроти інвазії військ Варшавського пакту до Чехо-Словаччини. Коли взяти до уваги, що в житті держав і народів, як у житті людини, все можливе, і немає такої несподіванки, яка не могла б притрапитися, то й тут не можна рішуче виключати зміни у внутрішньому режимі Совєтського Союзу.

Це йшло б по лінії прихильників теорії, що в СССР прийде еволюція внутрішніх відносин в напрямку ,,соціялізму з людяним обличчям'' за зразком чеського Дубчека. Не можна теж рішуче виключити теорію Сахарова, що в ділянці соціяльно-економічного устрою совєтський державний капіталізм і західній приватний капіталізм ,,зустрінуться посередині дороги''. Прихильники теорії еволюції у совєтських відносинах пригадують епоху НЕПу, — українські політики й публіцисти, що схиляються до тієї теорії еволюції, пригадують період ,,українізації'' Шумського, яка - мовляв - може знову воскреснути в новій і кращій формі. Проте, існують найглибші сумніви, чи кремлівські ватажки підуть на таку зміну, чи вони злагіднять режим терору і ступнево крокуватимуть в напрямку до демократізації відносин за західнім зразком.

По-перше, військово-поліційний режим, який розбудував велетенський апарат, що контролює рухи людини і виключає свободу думки і діла, свободу живого і друкованого слова, рухів, вибору праці, права критики та всіх інших природних атрибутів демократичної людини, цей режим в Совєтському Союзі не є його тимчасовим проявом і тактичним ходом, що його можна змінювати, а є підставою самого існування большевицької влади. Кремлівські головачі здають собі справу, що еволюція в бік демократизації режиму започаткує упадок їхньої влади, отож вони, погодившись на таку еволюцію, підрізуватимуть крісло, на якому сидять. Далі, не можемо забувати, що тут діло не тільки в людських правах, а в першу чергу — у зберіганні імперії. Вже за царського режиму українські громади у Петербурзі та Москві мали більшу свободу рухів, як в Україні. Тому й могли діяти українські патріоти у Петербурзі, за життя і після смерти Шевченка та могли успішно переборювати заборони царської цензури такі діячі, як Олександер Лотоцький, — і в Москві можна було видавати ,,Украінскую жізнь'' Симони Петлюри й Олександра Саліковського. Відомо, що на корінній Московщині нема такого важкого режиму внутрішнього шпигунства, цькування, заборон і такої задушливої атмосфери страху, створеної терором, як в Україні чи в Прибалтиці. І коли справа більшого чи меншого прикручування поліційним режимом це справа зберігання при владі існуючих правителів, то зміна відношення супроти ,,самостійних'' чи ,,автономних'' ,,республік'' — це справа зберігання імперії з її ,,сферою впливів'' — аж по Вислу, Дунай і Велтаву.

Міркування на тему майбутнього розвитку подій завжди можуть бути тільки гіпотетичні. Вони завжди можуть пахнути ворожбитством, бо нема ясновидючих політичних пророків. Можна тільки спиратися на прецедентах та говорити тільки про різні можливості, не виключаючи, що може статися й таке, чого ніхто передбачити не всилі — бо ж несподіванка є реальним чинником у політиці. Одно певне: промова президента Джіммі Картера мусила породити лють у Кремлі, бо вона щось більше, як ,,встрявання у внутрішні справи'' Совєтського Союзу. Вона дасть могутній поштовх до виявлювання спротиву проти сучасного нелюдського і безглуздого терору. Своєю промовою президент Картер підбадьорив усіх тих, що впали жертвою засекречених судів і всієї пародії совєтського судочинства. Вона підбадьорила до дальшого засновування Комітетів, що будуть домагатися здійснення Гельсінкського договору у пункті людських прав. Вона скріпила теж престиж Уряду Картера: теперішній Президент доказав наявно, перед цілим світом, що його передвиборчі заяви з тавруванням Гельсінкського Договору, як затвердження панування Совєтів у половині Европи, що його передвиборче підкреслювання пошани для людських прав — це не були фрази задля приєднання собі виборців, не була ,,виборча реторика'', а філософський світогляд, що знаходить віддзеркалення в закордонній політиці. Тому та промова Джіммі Картера з 17 березня стала великою подією, однаково для всіх поярмлених большевицькою Москвою людей, як і для поселенців у вільному світі, що кровно й ідейно пов'язані з країнами під совєтським пануванням. Ми не знаємо, чи панування кремлівських ватажків захитається в наслідок еволюції тамошніх відносин, чи в наслідок палатної революції, підтриманої робітничими демонстраціями і бунтами війська, — як це бувало в давніших імперіях. Найменш вірогідною є війна, якої ніхто не хоче, бо вона була б загином для всіх воюючих сторін. Але виступ Картера в Об'єднаних Націях 17 березня ц.р. поставив всім нам ясно перед очі, що переживаємо прецікаві часи, в яких — так чи інакше — захитається і провалиться сучасна імперія СССР.

Юл. Мовчан

ІВАН ПУЛЮЙ — ВИНАХІДНИК ,,ПРОМІННЯ'' РЕНТҐЕНА

Ще в числі за 3 лютого 1962 р. австрійського тижневика "Oberostereichische Nachrichten" була поміщена стаття Рафаеля Гуала "Puluzisieren" statt "Roentgenesieren" (,,Пулюювзувати чи рентґенізувати?''), в якій автор доводить, що фактичним винахідником проміння, яке носить назву німецького фізика Вільгельма Рентгена, був наш земляк з м.Грималів (Галичина) — славетний професор і доктор фізики Іван Пулюй. Справа була такого роду:

Ще в 1877 році, бувши студентом Штрасбурзького університету, Іван Пулюй сконструював катодні рурки, за доромогою яких зробив фотографії, що їх разом з описами своїх експериментів опублікував був у найкомпетентнішому в той час ,,Віснику Віденської Академії Наук''. В 1879 році він виготовив нові лямпи, світлини з яких також помістив у тому Віснику. Але це був тільки початок праці молодого науковця над винаходом, який став епохальним. Бо на початку 1890-х років, в той час уже як професора електротехніки вищої школи, Пулюя було запрошено до м. Штаєр (Австрія), як науково-технічного консультанта в справі побудови вирібні електричних жарівок.

Обладнуючи фізичну лябораторію, Пулюй зацікавився питанням винаходу т.зв. холодного проміння. Свою мету він досягнув і нове проміння названо ,,лямпою Пулюя'' (в технічному музеї Відня ще й досі можна бачити цю лямпу). Особливою прикметою цієї лямпи було те, що вона вилучувала проміння, природа якого в той час ще нікому не була відомою, і тому Пулюй назвав його Х-проміння, тобто, невідоме проміння (в багатьох країнах, в тому числі і ЗСА, це проміння й далі носить таку саму назву).

Незабаром (після багатьох експериментів) виявилося, що нове проміння має ту незвичайну властивість, що може проникати не тільки через тверді предмети, але за допомогою спеціяльних фотографічних пластинок може також робити знімки невидимих предметів. Тому, вже в січні 1896 року Іван Пулюй на зборах ,,цісарської'' Академії Наук у Відні зробив спеціяльну доповідь про своє проміння та свої знімки — включно з показом фотознімки зламаної руки в 13-річного хлопця, який хворів на сухоти, та руки своєї доньки, під якою (рукою) було прокладено шпильку. Ці знімки треба вважати першими знімками в історії, які зроблено за допомогою невідомого проміння.

Виникає питання: чому ж тоді автором винаходу цього проміння вважають не Пулюя, а Рентгена?

Із згаданої статті Рафаеля Гуала, що така фатальна ,,неув'язка'' пояснюється тим, що хоч Пулюй був ініціятором винаходу нового проміння, проте пізніше з якихось невідомих причин чи обставин залишив дальші праці над вивченням його властивостей своєму колезі по фаху, фізикові Вільгельмові Рентгенові.

Вістка про незвичайне відкриття швидко рознеслася по світі, а разом з тим, як це звичайно буває в таких випадках, також слава і гроші для винахідника. Вже в 1901 році Рентгена нагороджено Нобелівською премією за винахід ,,Х-проміння''. Чому ж тоді за українським вченим не визнано бодай співавторства у винаході (і, до речі, на цій підставі не поділено тієї премії між ним і Рентгеном, як це сталося приблизно в той самий час у випадку подружжя Кюрі за винахід радія). На це можна б знайти чимало різних пояснень та тлумачень. Пояснити це тим, що, мовляв, ,,світ про це не знав'', не можна вже хоча б тому, що, як ми вже зазначили, ще в 1877 році, тобто, майже 20 років раніше, як Рентген опублікував повідомлення про ,,свій'' винахід, Пулюй був опублікував повідомлення про конструкцію своїх катодних рурок (які стали основним компонентом вилучення Х-проміння) в широковідомому в той час журналі ,,Вісник Віденської Академії Наук''. Не гово-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ЗВЕРНЕННЯ

Апостольського Адміністратора Філядельфійської Архиєпархії в справі підготови до відзначення 1 000-ліття хрищення України — Руси.

При роздумі у Великому Пості про містерію відкуплення людського роду й про благовість Святої Євангелії, звертаємо наші думки до найглибшого джерела віри й надії. Линуть наші думки у минуле. Відтворюємо у пам'яті історію поширення християнства й зупиняється наша думка, наша призадума над 988-им роком, коли то Божа благодать засяяла над Дніпром, а рівноапостольний Володимир Великий охристив наших прапредків.

Ми творимо звено між нашим минулим і майбутнім. Та щоб передати всі скарби нашої духовости майбутнім поколінням — треба основно це минуле пізнати.

В 1988-му році будемо відзначати Тисячоліття християнства в Україні. Лиш десять років ділить нас від цього величавого Ювілею. Це не надто довгий час, бо треба провести багато праці, проявити багато зусиль, щоб гідно і торжественно відзначити цю пропам'ятну, світлу дату в нашій історії. У першу чергу, треба внутрішньої обнови в цілому народі, щоб вірні були приготовані користати з духових дібр цього ювілейного Року—Тисячоліття хрищення України—Руси. Зокрема ревно буде працювати наше духовенство, щоб згідно зі словами Святішого Отця Папи Павла УІ відновити людину з нутра. Це те, що Євангелія називає наверненням, покаянням, зміною серця. Це процес смовідречення, це акт чистого сумління, це замирення людини з Богом. А тоді прийде замирення у церковних, економічних, суспільних і політичних змаганнях до миру, до поширення Царства Божого на землі.

З перспективи тисячоліття усвідомлюємо собі, що християнство стало основою оформлення української нації. Християнство, поширюючи любов до ближнього, стало об'єднуючим чинником родів, племен в один нарід-націю. Органічно з християнством було получене витворення української нації в усіх головних основах і прикметах її духовости. Цю історичну істину належить докладно перестудіювати й поширити знання про неї у нашому народі, зокрема про нашу духову єдність зі Заходом.

Великі завдання й відповідальність накладає на нас сучасний стан тотального поневолення українського народу в Україні. Тому, щоб належно приготовити нашу Архиєпархію, а також, щоб дати почин до торжественної зустрічі і відзначення Тисячоліття хрищення України — Руси, вже в цьому році буде створений Архиєпархіяльний Комітет, який плянуватиме підготову до десяти-річного апостольства. Цей Комітет опрацює програму праці на наступне десятиріччя, щоб провести працю у таких ділянках:

1. Поширення релігійних практик, щоб усе суспільство пройняла особлива хвиля інтенсивної духовости.
2. Катехизація, основне пізнання Правд Віри, виховування молоді на християнських засадах, щоб приготовити її на службу Богові й рідному народові.
3. Освідомлення загалу про органічну й нерозривну злуку нації з її християнською вірою.
4. Студії, публікації й поширення історичної правди про християнство в Україні, утвердження й передання духових скарбів наступному поколінню.
5. Конкурси на літературні твори з тематикою відтворення величі християнської України.
6. Конкурси на музичні твори для звеличення Творця у зв'язку з Тисячолітнім Ювілеєм хрищення українського народу.
7. Конкурси на образотворче мистецтво й архітектурні твори для вияву генія народу й прикраси Божих храмів.
8. Спри́яти й допомагати у видаванні молитовників, катехизмів, Святого Письма й релігійної літератури та її розповсюдженні серед вірних.
9. Підготова й програма до величної торжественної релігійно-національної маніфестації, яка виявила б живучість нашої Церкви й була б висловом вдячности Творцеві за уділені ласки.

Завданням Комітету буде інспірувати й координувати працю у наших парафіях, а також включитися у працю цілої нашої Церкви у вільному світі, у зв'язку з поданим тут пляном дії.

Дано при Митрополичому Соборі Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії у Філядельфії у Хрестопоклонну Неділю 13-го березня 1977 року Божого.

Василь Єпископ
Апостольський Адміністратор Філядельфійської Архиєпархії.

Петро Андрусів

ЩЕ ПРО СПРАВУ ДЕ МИ СТОЇМО В МИСТЕЦТВІ

III

Остання війна розкинула українців по цілому світу, а з ними і велику кількість мистців. Більшість з них перейшла поза середній вік, коли то ще одна акліматизація в нових обставинах не приходила легко. Майже кожний був обтяжений власною родиною, або мав на вдержанні старих родичів. Незнання обставин, людей та нової, чужої мови ставило в розпучливе положення навіть найзарадніших мистців. Мрії про дальшу працю над своїм мистецтвом треба було на довший час відкласти набік. Миття посуду в ресторанах, праця по фабриках, замітання офісів — було одинокою дорогою для здобуття засобів до буденного життя. Тільки декому попадалася робота ,,за фахом'', коли мистцям трапилося малювати дерев'яні забавки, порцеляну підставок до лямп, а вже до справжніх винятків належало малювання взірців на краватках. І усе те робилось на ,,пісворк'', що вимотував сили.

Та в терені ділялися справжні трагедії з переселеними українськими людьми, яких часто т. зв. ,,спонзори'' залишали на призволяще з дрібними дітьми в чужому, страшному місті, без засобів до життя, без знання мови і серед жаху, що вийшовши за ріг вулиці — пропадеш.

Помимо своїх особистих клопотів, тямущі одиниці почали думати над зорганізуванням першої допомоги тим бідним людям. Доля так хотіла, що предсідником основуючих зборів, а пізніше першим головою харитативної організації новоприбулих українців в Америці, став мистець — автор ось цього писання. Організація та має назву ,,Самопоміч'', нині складається з двадцятьох відділів та провадить чотирнадцять кредитових банків. Опісля прийшли інші клопоти, які багатьох з нас відтягали від систематичної праці над мистецтвом.

Коли ж справи трохи осілися, українські мистці почали нараджуватись, щоб почати організуватися і спільно пробувати наладнувати культурне життя в своїй громаді.

Саме тепер минає 25 літ з того часу, як в Ню Йорку були зібралися українські мистці на перші загальні збори і основали Об'єднання Мистців Українців в Америці. Згодом у Філядельфії створився відділ того Об'єднання. Згідно з приписами, новообрана управа зголосила це Об'єднання до стейтової реєстрації. Реєстрація була затверджена. Але коротко потім прийшло дивне письмо від якоїсь асоціяції власників мистецьких ґалерій міста Ню Йорку (не знаю, чи така асоціяція ще сьогодні існує), в якому коротко повідомлено, що Об'єднання Мистців Українців в тих ґалеріях є небажане і не може організувати в них своїх виставок.

Гідне уваги було ще й те, що вже 1951 р. були серйозні зусилля, щоб зорганізувати в Ню Йорку Міжнародне Товариство Мистців Виселенців (International Society of Exiled Artists). Ця ідея знайшла чимало прихильників в американських кругах. До того товариства зголосилися мистці таких національних груп, як альбанці, болгари, естонці, латвійці, румуни, поляки, українці, чехи, словаки та юґослави. Були запроєктовані нариси статуту, правильники і т. д. Запроєктовано спільну об'їздову виставку Товариства, а відомий журнал ,,Лайф'' виявив інтенцію спонзорувати ту виставку.

До спільної постійної Ради від українців були вибрані: Петро Холодний, мол., Яків Гніздовський, Сергій Литвиненко, Микола Бутович, Святослав Гординський, Дамян Горняткевич, Микола Мухин, Петро Мегик і Антін Малюца.

Цілий цей організаційний рух серед мистців-переселенців — цілком зрозуміло, не сподобався совєтським представникам, які тоді втішалися ще назвою союзників Америки. Вони вжили своїх впливів в урядових колах, як також в кругах американських лібералів та чималої частини американських москвофілів, щоб не допустити не тільки до заплянованої об'їздової виставки, але щоб і саму ідею Міжнародного Товариства Мистців — зліквідувати. Річ ясна, що під такою пресією всі ті проєкти мусіли впасти. Згадані групи мистців позникали і розплилися в терені. Залишилася найчисленіша і найсильніша українська група, яка згодом зорганізувалася в Об'єднанні.

Після таких спроб, які те Об'єднання перейшло, ми — мистці зрозуміли, що ми, як група, маємо малі можливості увійти в американський мистецький терен. Це й було причиною, що Об'єднання мусіло обмежитися до діяльности на терені власної громади і та діяльність не залишилася без користи. При крихітці доброї волі багато дечого пожиточного в житті Об'єднання таки можна дошукатися.

Все таки це Об'єднання створювало можливості не одному молодому мистцеві на влаштування індивідуальної виставки, радо бачило на збірних виставках праці мистців молодшого покоління і заохочувало їх до активної участи в житті Об'єднання. Твердження пані Федишин, що до праць молодших мистців було якесь неґативне наставлення, ніяк не можна віднести до Об'єднання, яке не має змоги контролювати висловів опінії приватних осіб.

Донедавна — цілими роками виставляла свої праці в ґалеріях Об'єднання також пані Аркадія Петришин і завжди до неї і до її праць усі відносилися з пошаною та признанням. Я не чув, щоб хтось легковажно в Об'єднанні відносився до її абстрактів, чи до праць, в яких вона рішилася на предметне мистецтво. З такою ж толерантністю трактувалося всіх молодих мистців. В розгоні критикування всього, що ділося і діється в Об'єднанні, сказано чимало дечого, що варто було б перевірити і побачити, в який бік треба б звернути критику — який і до кого повинен належати обов'язок, щоб критикований стан поправити.

Як сказано на початку, обі прелеґентки — на жаль — мають рацію. Але та рація так довго є в силі, як довго говоримо про існуючі недостачі. Пані нічого не говорять про причини того стану. Ті причини самі не з'явилися, їх щось і хтось витворював цілими десятками років. Спробуймо хоч побіжно розглянутися в тих процесах, які йшли і далі йдуть в нашому мистецькому житті.

Основою Об'єднання Мистців Українців в Америці було старше покоління мистців, яке організаційну схему принесло з рідних земель, нею жило в таборовій дійсності та застосувало її для гуртового співжиття в новому, американському терені. Після пережитих подій в часі війни та безнадійности таборового життя, це гуртування не мало на цілі амбітного здобування світової мистецької арени, але радше було воно психічною і духовою самообороною, формою самозбереження в чужому океані. Більшість мистців не то, що не знала англійської мови, не вміла навіть силябізованими висловами порозумітися в американському довкіллі. Незвична фізична праця на прожиток багатьох з них вичерпувала і пригноблювала психічно. Об'єднання і Літературно-Мистецький Клюб були їх справжнім духовим пристановищем і джерелом нових сил для видержання дальших, тяжких буднів. Для багатьох з нас мистецтво було одинокою розрадою в найтяжчих життєвих труднощах, як в часі війни, так і опісля в часі скитання. Для акліматизації багатьом з нас було вже запізно.

Помимо всіх тих труднощів, українські мистці поволі розглянулися в терені, в обставинах та в можливостях, і постепенно почали входити в той терен. Майже всі вони почали брати участь у виставках, також з американськими мистцями, здобуваючи часами увагу критики, а навіть і якась нагорода декому попалася. Отже, не цілком вірне є твердження шановних панелісток, що українські мистці поза своє ґетто не виходили. Виходили і виходять. Багато з тих старших мистців є членами американських мистецьких асоціяцій, активно беруть участь в їх організаційному житті й є учасниками виставок, в яких іноді звертають серйозну увагу незлим поземом своїх праць.

Щож до т.зв. визначних українських мистців, про яких так саркастично висловилася одна з панелісток, також варто дещо сказати. Пані Петришин з неприхованою іронією каже, що ,,так звані визначні мистці, мабуть ніякого визнання не змогли б здобути поза українським середовищем''. Воно і тут не цілком вірно. Може великих похвал ті т.зв. ,,визначні'' не змогли здобути, але все ж таки їх праці не одно американське жюрі прийняло на виставки, отже позем їхніх праць певно не є аж такий поганий, як це бачить доповідачка. Відноситься враження, що в однобічному критикуванні обі панелістки свідомо, чи несвідомо увійшли у виразну тенденційність.

[Продовження буде]

ЗУСТРІЧ З ПЛАСТУНАМИ В ДЖЕРЗІ СИТІ

Джерзі Сити, Н. Дж. — В суботу, 26-го березня ц. р., о год. 7-ій вечора в малій залі Українського Народного Дому при 90-96 Фліт вулиця відбудеться заходом Пластової Станиці в Джерзі Сити зустріч з пластунами, на яку організатори запрошують також батьків, молодь і всіх зацікавлених. В програмі: висвітлення фільмів, прозірок, показові сходини, весела ватра. Перекуска в заряді гуртка Пластприяту.

Юґославія протестує

Беоґрад. — Речник міністерства закордонних справ Юґославії висловлює обвинувачення троти західніх кореспондентів за ведення анти-юґославської кампанії і поміщення декляраціі 60-х юґославів, які протестують проти топтання людських прав юґославським урядом. Мірко Калазіч заявив на пресовій конференції, що західня преса намагається втягнути Юґославію в існуючу контроверсію людських прав. Він уважає, що ця контроверсійна справа є грою двох протилежних бльоків—Північно-Атлантійського Оборонного Пакту (НАТО) і Варшавського Пакту, Юґославія не дасть втягнути себе у цю політичну та ідеологічну гру конфронтації бльоків. Калазіч гостро критикував петицію 60-х юґославів, які домагаються пошанування людських прав і лібералізації виїздів. Він також засудив інтерв'ю, яке дав західнім кореспондентам відомий дисидент Мілован Джілас.

Українці Кергонксону-Елленвілу влаштовують великодній фестиваль цієї суботи

Союзівка. — Швидко зростаюча українська громада Кергонксону, Елленвілу і околиць, з такими осередками активности, як Союзівка і оселя СУМА, по новно задемонструє свою присутність в цій частині кетскильських гір фестивалем в суботу, 26-го березня, дохід з якого призначений на шпиталь в Елленвілі, Н.Й.

Фестиваль, що його влаштовують українські організації, які співпрацюють в рамках новоствореного Відділу УККА в Кергонксоні, включатиме програму української пісні і танку, виставку народного мистецтва і писанок, як рівнож показ мальовання української писанки та висвітлення фільму роботи кінематографа Славка Новицького про українську писанку. Програма заплянована на годину 4-ту по полудні і відбудеться в авдиторії центральної школи в Елленвілі. Численні місцеві політичні і суспільно-громадські діячі заповіли свою участь у фестивалі.

В мистецькій програмі виступлять: український танцювальний ансамбль під мистецьким керівництвом Ілейн Оприско, дівочий вокальний ансамбль „Кобза" із Вотервліт, Н. Й., під мистецьким керівництвом Ярослава Кушніра, бандурист Теодор Сенчишин і актор-гуморист Роман Швед, який рівнож вестиме конферансьє.

Виставкою народного мистецтва займаються членкині місцевого Відділу СУА. Пані Оля Василик і Стефанія Гаврилюк демонструватимуть мальовання писанок.

Шпиталь в Елленвілі, який міститься при шосе ч. 209, є прибіжищем в потребі не тільки для місцевих громадян, але й для гостей та вакаційників Союзівки, осель СУМА, ОДУМ-у та інших українських осередків в цих околицях. Адміністративні чинники і медична обслуга шпиталю відомі із свого позитивного наставлення до української громади цих околиць.

Новоприбулий з України...

(Закінчення зі стор. 1-ої).

артистом Українського музично-драматичного театру. Виступав на сценах оперних театрів Одеси, Свердловська, Челябінська, Новосибірська та інших, виконуючи провідні ролі в таких операх, як „Запорожець за Дунаєм", „Тарас Бульба", „Князь Ігор", „Пікова Дама", „Аїда", „Ріґолетто", „Кармен", „Фавст" тощо. Поруч з оперними виступами, рівнож виступав із самостійними концертами, бувши солістом Одеської Філармонії.

В 1960-их роках В. Котков закінчив Одеську Консерваторію. Відтак, свою оперну і концертову діяльність поєднав з педагогічною працею, спершу в Одеській Консерваторії, а в роках 1972-73 він завідував катедрою музики і співу в Одеському Педагогічному Інституті ім. Ушинського.

Коли півтора року тому Володимир Котков подав прохання на виїзд із Совєтського Союзу, то його звільнили з усіх постів і не дали змоги виступати на будь-якій сцені. До ЗСА прибув в липні 1976-го року і в скорому часі нав'язав контакт з д-ром Ігорем Соневицьким, який почав приготовляти його до концерту-дебюту, який саме відбудеться в цю неділю в Українському Інституті Америки.

Д-р В. Душник свідчив...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

слідчий Центр для релігії та людських прав у закритих суспільствах; Ілія Левков, від Американського Комітету для совєтських жидів, та пастор Олександер Вайнбергс, від Лотиської Лютеранської Церкви.

Ці свідки представляли та зізнавали про стан поодиноких віровизнань в СССР: проф. Бирд про Римо-католицьку Церкву; д-р Душник про Українську Православну й Католицьку Церкви; проф. Флєтчер про баптистів; проф. Ґрінберґер про жидів і пастор Грубий про протестантів в Чехо-Словаччині.

Зізнання українського свідка

У своїх 20-мінутових зізнаннях д-р Душник заявив, що хоч всі інші віровизнання в СССР переслідувані, то ні одно з них не може дорівняти трагедії українських Церков, над якими комуністична Москва вчинила брутальний геносид. Він говорив про відновлення Української Автокефальної Православної Церкви в 1921 р. та її буйний розвій навіть під комуністичним режимом. Одначе в 1930-их роках Москва повела генеральний наступ на УАПЦ шляхом розбивання її з-середини та вкінці фізичним знищенням, арештуючи трьох митрополитів В. Липківського, М. Борецького та І. Павловського і понад 30 українських православних архиєпископів і єпископів та десятки тисяч мирянських діячів. Немає тепер, твердив д-р Душник, Української Православної Церкви як самостійної церковної організації, а є т. зв. Екзархат України, який є інтеґральною частиною Російської Православної Церкви. Цей екзархат має 18 єпархій, деякі з них, як наприк., Суми, Луганськ, Дніпропетровське та Хмельницький, не мають єпископів. Крім друкованого українською мовою ,,Православного вісника'', немає українських релігійних книжок, Біблії та молитовників.

Свідомих українських православних священників як о. Василь Романюк, якого засуджено на 10 років примусової праці, арештують під будь-яким претекстом, звичайно за точно неокреслену ,,національно-релігійну діяльність''. Українська Католицька Церква, продовжав д-р Душник, була добре зорганізованою установою, коли большевики забрали Західню Україну восени 1939 р. Вже під час першої большевицької окупації Українська Католицька Церква зазнала важких ударів з боку комуністичного режиму, але остаточне її знищення прийшло в 1945-46 рр., коли совєтська влада зорганізувала, при допомозі Московської Православної Патріярхії, беззаконний ,,собор'', на якому ухвалено зліквідувати Берестейську Унію з 1596 р. НКВД арештувало цілу українську католицьку гієрархію на чолі з Митрополитом Йосифом Сліпим, який єдиний з гієрархів залишився при житті. Сконфісковано все майно Української Католицької Церкви, закрито всі католицькі школи, інституції і на 4.5 мільйонів українських католиків накинено насильно московське православ'я. Проте, в Україні існує тайна Українська Католицька Церква, доказом чого є постійна офіційна совєтська пропаганда в пресі, радіо, телевізії та фільмах.

Навіть ряд російських дисидентів, такі як проф. А. Сахаров, Анатолій Лєвітін-Краснов, В. Буковський, стають в обороні переслідуваних українських католиків.

Накінець д-р Душник також говорив про рух спротиву проти русифікації України та загальне прагнення українського народу до самостійности, чим цей рух відрізняється від російського руху спротиву.

Предсідник ,,Публічного Трибуналу'', рабін Таненбавм, дякуючи українському свідкові, заявив, що його зізнання були найсильнішим доказом'' антирелігійної політики СССР та становлять дуже важливий вклад та документацію трибуналу.

ІВАН ПУЛЮЙ...

(Закінчення зі стор. 2-ої)

рячи вже про те, що Пулюй, як стверджують всі, хто його знав, ніколи не таївся зі своїм винаходом. Навпаки, він ознайомлював з ним кожного, хто виявляв до цього зацікавлення. Але виявляється, цього було не досить, аби за українським вченим визнано право на авторство за такий винахід. В чому ж справа?

Справа в тому, що з якихось ще й досі остаточно нез'ясованих причин Пулюй залишив для Рентґена не тільки праці над удосконаленням проміння), але пізніше - чи хто міг би в це повірити? — навіть визнав Рентґена винахідником проміння. (Про це свідчить, напр., одна з його доповідей, яку він прочитав 13-го лютого 1896 року на зборах Віденської Академії Наук, яку (доповідь) він назвав ,,Про походження променів Рентґена та їхні фотографічні впливи'').

Мало того: Пулюй навіть не робив жадних старань аби бодай домогтися права на співавторство на цей винахід (принаймі покищо нема жадних доказів, які стверджували б протилежне). Пояснювати це тільки ,,скромністю'' нашого вченого, тобто, тим, що він побивався не за особистою ,,славою і грішми'', а завжди думав тільки про ,,добро людства'', в кращому випадку може бути тільки частковим поясненням. На мою думку, мабуть, у певній мірі тут завважило почуття ,,меншевартости'', типове для людей, які з покоління в покоління живуть в умовах національного поневолення, в умовах, в яких людина поступово психологічно ,,не може'' себе уявити без більшої або меншої ,,опіки'' з боку того чи іншого ,,старшого брата'' чи пана. Чи можна уявити, щоб подібного роду ,,казус'' стався тоді, якби наш учений працював в умовах самостійної української держави? Не можна бо забувати, що крім всього іншого, аби якийсь винахід чи твір став загальновизнаним, для цього, крім грошей, треба також добре ,,попертя'' з боку різних організацій чи товариств, включно з впливом уряду.

Та незалежно від цього, великий вклад Пулюя до скарбниці світової науки залишається незаперечним. Він є автором понад 50-ти наукових праць з різних ділянок фізики, зорема, його улюбленої електротехніки. Він належав до найуспішніших дослідників, які займалися проблемою електричного розряду в розріджених газах. За свої вакумні лямпи, які він експонував у Парижі 1881 року на міжнародній електротехнічній виставці, його нагороджено срібною медалею. Крім катодної рурки, яка продукує невідоме проміння і яка в науковому світі зветься ,,рурка Пулюя'', наш учений був винахідником охоронної лямпи, право на яку опатентовано 1881 року (чому у той самий час не було б опатентувати також Х-проміння?) і яку довший час вживали шахтарі.

Пулюй систематично займався дослідженням т.зв. холодного проміння, яке на сьогодні зветься неоновим.

Крім науково-технічної діяльности, Іван Пулюй також знаходив час для культурно-громадської та навіть літературно-мовної діяльности. Він є автором підручників в українській мові, зокрема підручника з геометрії, що його видано ще в 1872 році і який є першим такого роду підручником в історії України. На прохання письменника Пантелеймона Куліша він навіть знайшов час для такої виснажувальної й вимагаючої великої терпеливости праці, як перший в історії переклад Біблії українською мовою. Куліш, який започаткував переклад Біблії, звернувся до Пулюя не випадково, а тому, що Пулюй не тільки мав вищу теологічну освіту, але також добре знав грецьку та гебрейську мови.

Цікава подробиця з біографії цього вченого. Після закінчення з відзначенням гімназії 1864-го року, 20-ти річний грималівський юнак з п'ятьма злотими в кишені вибрався пішки з Грималова аж до столиці Австро-Угорської імперії — Відня (приблизно 1500км). Потяги тоді ще не курсували і тому не кожен міг дозволити собі їхати в таку дорогу поштовою каретою. В дорозі їв тільки хліб, сало та сухарі, з якими його мати випровадила, або те, чим його добрі люди вгощали, коли вечором вдавалося йому впроситися на нічліг.

І хоч на домагання його фанатично-релігійних батьків Пулюй закінчив теологічний факультет, проте висвячуватися рішуче не побажав, воліючи за всяку ціну здобути вищу технічну освіту і на цій підставі потім присвятити себе науці. І він свою мрію блискуче здійснив!

Кілька років тому небіж (племінник) Ів. Пулюя — Володимир Скибіцький, який проживав у Торонто (Канада), вирішив за всяку

справедливість кінця XIX

ціну виправити ,,велику несторіччя'' — переконати світ, що фактичним винахідником т.зв. Х-проміння був не німець Вільгельм Рентґен, а український вчений Іван Пулюй. З цією метою п.Скибіцький вже був встиг зібрати багато цінного документального матеріялу (в тому числі фото-ілюстрацій). На жаль, невблаганна смерть 20-го березня м.р. на 78-му році життя не дозволила йому остаточно закінчити цю великої ваги для нас працю — хоч є певні підстави сподіватися, що праця буде закінчена і вона раніше чи пізніше, а таки появиться друком.

РОЗШУК

ОЛЕКСАНДЕР МАЛАЩУК,
повертаючи з Аллентавн, Па., до Ню Йорку, пропав без вісти. Він має 70 років, темне волосся, 5,8 високий, 165 ф. Говорить по-українськи, англійськи, польськи і по-німецьки. Хто знає про місце його побуту, або він сам, проситься ввічливо кликати (212) 863-2510 або
Юлія Малащук
1528 Leland Ave.
Bronx, N.Y. 10460

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА, 26-го БЕРЕЗНЯ 1977 р.

ДЕТРОЙТ, Міш. Річні загальні збори Т-ва ім. Ів. Франка 146 Відд. о год. 7:30 веч. в приміщенні УНК ,,Орлик'' при 9740 Конант вул. На порядку нарад: звіти Управи за м. р. та вибір нової на 1977 рік. Проситься чл. прибути. Е. Репета, гол., Г. Корбяк, секр.

НЕДІЛЯ, 27-го БЕРЕЗНЯ 1977 р.

ТРЕНТОН, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 245 Відд. о год. 2-ій по пол. в залі УНДому при 479 Jeremian Ave. М. Голінко, гол., М. Мартиненко, секр.

ТАРЗАН, Ч. 7723. **Приятелі плянують**

Швидко, майоре!... Беріть його рушницю і набійниці... Тоді поспішайте сюди!..

Гаразд, Тарзане!
Не думаю, що нас ще почули!

Мусимо, майоре, забезпечити нашу позицію, заки Ель Шімаль і його бандити завважать порожню в'язницю!

Ми подбаємо про все, Тарзане!